

Prima instanță: Judecătoria Rîșcani
Judecător: Gh.V. Bîrnaz
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău
Judecători: Ana Panov
 Maria Moraru
 Natalia Simciuc

DECIZIE

29 martie 2017

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul: Tatiana Vieru
Judecătorii: Svetlana Filincova, Oleg Sternioală
 Mariana Pitic, Nicolae Craiu

examinând recursurile declarate de avocatul Nicolae Posturusu în interesele lui Carașca Alexei, Karashka Victor, Carașca Vladimir, de Consiliul municipal Chișinău, de Ministerul Finanțelor și de către Hitov Constantin, Hitov Ivan, Hitov Nicolai și Hitov Teodor,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de către Hitov Lilia – succesorul Hitov Teodor și Carașca Ala, succesorii Carașca Alexei, Karashka Victor și Carașca Vladimir împotriva Consiliului municipal Chișinău și Ministerul Finanțelor, privind încasarea compensației pentru averea confiscată și încasarea prejudiciului moral cauzat prin represiune,

cererea intervenienților principali Hitov Constantin, Hitov Ion, Hitov Nicolai, Hitov Fiodor, Plamadeală Ala și Suicimezova Nelea împotriva Consiliului municipal Chișinău, Primăria comunei Bubuieci și Ministerul Finanțelor, privind restituirea terenului, încasarea compensației pentru averea confiscată și încasarea prejudiciului moral cauzat prin represiune, repartizarea cuantumului prejudiciului material și moral adjudecat, admiterea succesiunii în drepturile procedurale după decesul lui Hitov Fiodor,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 06 iulie 2016 prin care s-a casat hotărârea Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău din 06 iulie 2016 cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea a fost admisă parțial,

c o n s t a t ă:

La 29 septembrie 2003, Hitov Lilia și Carașca Ala au depus cerere de chemare în judecată împotriva Primăriei mun. Chișinău și Ministerul Finanțelor, privind revendicarea echivalentului bunurilor naționalizate în urma represiunilor politice și repararea prejudiciului moral.

Pe parcursul examinării cauzei, prin cererile din 22 mai 2006, reclamantele au concretizat și modificat pretențiile prin cererile din 22 mai 2006, 19 februarie 2007 (vol. I, f.d. 73-76, 111, 115) .

În motivarea cererilor Hitov Lilia și Carașca Ala au indicat că, la 13 iunie 1941, întreaga familie Hitov, compusă din Hitov Ion Tudor (unchiul reclamantelor Lilia Hitov și Carașca Ala), Hitov Ștefan Tudor (unchiul reclamantelor Lilia Hitov și Carașca Ala), Hitov Constantin Tudor (tatăl reclamantelor Lilia Hitov și Carașca Ala), Hitov Vasilisa (mama reclamantelor Lilia Hitov și Carașca Ala), reclamantele Lilia Hitov și Carașca Ala, precum și fratele lor Hitov Tudor au fost deportați peste hotare în regiunea Siberia.

Odată cu deportarea lor peste hotarele țării, întreaga avere deținută de frații Hitov a fost naționalizată și trecută în folosul statului și autorităților publice.

Conform extraselor din arhiva națională a Republicii Moldova, certificatul nr.794 din 11 aprilie 2006 se demonstrează faptul că, Hitov Ștefan deținea cu drept de proprietate un hotelul „Komerceschii”, amplasat în mun. Chișinău, str. Armenească, 53. După ocuparea Moldovei de forțele sovietice, imobilul respectiv a fost introdus în lista clădirilor naționalizate din orașul Chișinău. La moment acest imobil nu există deoarece a fost demolat.

Conform monitorului municipal Chișinău nr. 6 din 15 martie 1940 se demonstrează faptul că frații Hitov Constantin și Hitov Ion dețineau cu drept de proprietate privată casa de locuit ce se afla pe str. Gh. Ureche, 2, fosta Voznesenscaia. Acest fapt se confirmă prin certificatul de arhivă nr. 793-795 din 11 aprilie 2006, potrivit căruia în lista clădirilor naționalizate din orașul Chișinău din 15 februarie 1946, este înscris imobilul nr. 2 de pe str. Voznesenscaia, numele fostului proprietar fiind necunoscut, numărul clădirilor 1, construcție din piatră, iar volumul construcției fiind de 2 134 metri cubi.

Reieșind din aceste două acte se poate de ajuns la concluzia că imobilul dat a aparținut fraților Hitov Ion și Hitov Constantin. Conform certificatului fără dată, eliberat de directorul OCS POCHB - Fiodorov A. L., se constată faptul că imobilul din str. Ismail 83 (la moment Ismail 95), a fost demolat în legătură cu construcția unei magistrale. Conform informației Oficiului Cadastral Teritorial Chișinău din 16 ianuarie 2006 nr.01/16-305, se constată faptul că dosar de inventariere tehnică pe acest imobil nu a fost deschis.

În urma numirii expertizei merceologice s-a concluzionat despre imposibilitatea efectuării expertizei din motiv că bunurile nu s-au păstrat. Astfel, deoarece efectuarea unei expertize este imposibilă, conform certificatelor eliberate de bursele imobiliare Lara și Ratmir, reieșind din prețul unui metru pătrat de spațiu

în centrul mun. Chișinău, pentru imobilul naționalizat cu suprafața de 588 m² din str. Armenească, 53, mun. Chișinău urmează a fi încasată suma de 11 917 584 lei, iar pentru imobilul naționalizat din str. Gh. Ureche, 2, cu suprafața de 426 m², suma de 6 475 626 lei.

Solicită Hitov Lilia și Carașca Ala, repunerea în termen, încasarea din contul Ministerului Finanțelor și Consiliul municipal Chișinău în mod solidar echivalentul valorii hotelului amplasat în or. Chișinău, str. Armenească 53 și a casei de locuit din str. Gh. Ureche, 2 în sumă de 18 393 210 lei, valoarea bunurilor mobile și inventarului agricol în sumă de 1 957 760 lei și încasarea prejudiciului moral pe care îl estimează la suma de 3 000 000 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 19 aprilie 2007 acțiunea a fost admisă parțial. Hitov Lilia și Carașca Ala au fost repuse în termenul de prescripție. A fost dispusă încasarea din contul Consiliului municipal Chișinău în beneficiul Liliei Hitov și Carașca Ala a compensației pentru imobilul din str. Armenească, 43, în valoare de 9 931 320 lei și pentru imobilul din str. G. Ureche, 2, or. Chișinău în valoare de 4 676 841 lei. În total suma de 14 608 161 lei. În rest acțiunea a fost respinsă (vol. I, f.d.128-132).

La examinarea cauzei în ordine de apel prin cererea din 06 noiembrie 2007, Hitov Teodor a solicitat înlocuirea reclamantei Lilia Hitov cu succesorul Hitov Teodor din în legătură cu decesul acesteia (vol. I, f.d.177-179).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 11 martie 2008, a fost admis apelul declarat de Consiliul mun. Chișinău, casată hotărârea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 19 aprilie 2007 cu restituirea cauzei la rejudecare (vol. I, f.d.230-232).

Prin hotărârea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 29 aprilie 2010, s-a respins ca neîntemeiată acțiunea înaintată de Hitov Teodor și a fost admisă parțial acțiunea înaintată de Carașca Ala. A fost dispusă încasarea în beneficiul Alei Carașca din contul Consiliului municipal Chișinău a compensației pentru ½ cotă-parte din imobilul din str. G. Ureche, mun. Chișinău în mărime de 2 992 889,50 lei (vol. II, f.d.96).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău 08 februarie 2011, au fost admise cererile de apel depuse de Carașca Ala, Hitov Teodor și de către Consiliul municipal Chișinău, casată hotărârea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 29 aprilie 2010 cu remiterea cauzei la rejudecare (vol. II, f.d.152-154).

La 21 ianuarie 2013, Carașca Alexei, Carașca Vladimir și Karashka Victor au depus cerere prin care au solicitat înlocuirea în drepturi a reclamantei Ala Carașca, în legătură cu decesul acesteia, fapt pe care îl confirmă prin certificatele de moștenitori legali (vol. II, f.d.183-184)

La rejudecarea cauzei, Hitov Constantin, Hitov Ion, Hitov Nicolai, Hitov Fiodor, Plămădeală Ala și Suicimezova Nelea au depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului municipal Chișinău și Ministerul Finanțelor cu privire la încasarea compensației pentru averea succesorală.

În motivarea cererii au indicat, că potrivit deciziei organelor speciale responsabile de deportarea cetățenilor, la 28 iunie 1940 Hitov Constantin, Hitov Vasilisa, precum și frații lor Hitov Ștefan și Hitov Ion au fost deportați în Federația Rusă, regiunea Permi, Sverdlovsk, unde ultimii au decedat la 23 iulie 1942, cauza decesului fiind necunoscută.

Conform certificatului de arhivă din 18 octombrie 2002 și certificatul nr. 794 din 11 aprilie 2006, întreaga avere constituită din bunurile imobile și terenurile de pământ au fost naționalizate.

Potrivit raportului de expertiză merceologică nr.11-419/09, valoarea proprietății naționalizate a fost estimată la suma de 15 091 006 lei. Până la momentul actual, averea naționalizată nu a fost restituită și nici nu au primit compensație pecuniară.

Prin certificatul Procuraturii Generale a Republicii Moldova nr. 13-191/89 din 13 mai 1992, se confirmă că au fost victime ale represiunii politice rudele coreclamanților Hitov Ștefan născut în anul 1879 precum și Hitov Ivan născut în anul 1885. Succesori legali a întregii averi lor sânt fratele acestora, Hitov Constantin născut în anul 1887, care avea 4 copii, fiicele: Lilia, Vera, Ala și fiul Fiodor.

Hitov Lilia nu a avut copii, însă a lăsat moștenire nepotului de la fratele său Hitov Ion, - Hitov Fiodor Ion. Hitov Fiodor avea 3 feciori, Hitov Constantin născut în anul 1949, Hitov Ion născut în anul 1950 și Hitov Nicolai născut în anul 1959. Hitov (Suicizmezova) Vera avea două fiice: Suicizmezova Ala și Suicizmezova Nelea. Hitov (Carașca) Ala avea doi feciori, Carașca Victor născut în anul 1952 și Carașca Vladimir născut în anul 1954.

Consideră că, Hitov Constantin născut în anul 1887, potrivit art. 1500 alin. (1) lit. b) din Codul civil este succesor legal de clasa 2 a fraților Hitov Ștefan născut în anul 1879 și Hitov Ion născut în anul 1885, asupra întregii averi compusă din hotelul amplasat în mun. Chișinău str. Armenească 53; casa de locuit de pe str. Gheorghe Ureche, 2, fosta stradă Voznesenscaia; imobilul din str. Izmail, 83; restaurant, vie, 56 ha de pământ, rămase după decesul acestora.

Hitov Lilia, Hitov Fiodor, Hitov (Suicizmezova) Vera, Hitov (Carașca) Ala, conform prevederilor art. 1500 alin. (1) lit. a) din Codul civil, sunt moștenitori direcți ai soților Hitov Constantin și Hitov Vasilisa.

Hitov Constantin, născut în anul 1949, Hitov Ion născut în anul 1950 și Hitov Nicolai născut în anul 1959, fiind feciorii lui Hitov Fiodor, sunt moștenitori direcți ai acestuia.

Suicimezova Ala născută în anul 1960 și Suicimezova Nelea născută în anul 1960, fiind fiicele Verei Hitov (Suicizmezova), sunt moștenitori direcți ai acesteia.

Carașca Victor născut în anul 1952 și Carașca Vladimir născut în anul 1954, fiind fiii lui Hitov (Carașca) Ala, sunt moștenitori direcți ai acesteia.

Hitov Fiodor născut în anul 1978, fiind fiul lui Hitov Ion născut în anul 1950, conform testamentului lăsat de la Hitov Lili născută în anul 1925, este moștenitor testamentar.

Potrivit certificatului din 22 august 1989, la 17 august 1989 a fost anulată hotărârea privind deportarea lui Hitov Constantin Fiodor născut în 1887, Hitov Vasilisa născută în 1899, Hitov Lili Constantin născută în 1925, Hitov (Suicizmezova) Vera Constantin născută în 1926, Hitov Fiodor Constantin născut în 1926, Hitov (Carașca) Ala, fiind recunoscuți ca persoane reabilite.

Solicită reclamanții admiterea cererii și recunoașterea în calitate de moștenitori legali pe Hitov Constantin, Hitov Ion, Hitov Nicolai, Hitov Fiodor, Carașca Vladimir, Carașca Victor, Plămădeală Ala și Suicimezova Nelea. Recunoașterea lui Hitov Fiodor Ion născut în anul 1978, în calitate de moștenitor testamentar, încasarea în mod solidar de la Consiliul mun. Chișinău și Ministerul Finanțelor în beneficiul lui Hitov Constantin, Hitov Nicolai, Hitov Ion suma de 1 252 553,40 lei pentru fiecare, sumă ce constituie 8,3% din avere. Încasarea în mod solidar de la consiliul mun. Chișinău și Ministerul Finanțelor în beneficiul Suicimezova Nelea, Suicimezova Ala, Carașca Vladimir, Carașca Victor suma de 1 886 375 lei pentru fiecare, ceea ce constituie 12,5% din avere. Încasarea în mod solidar de la Consiliul mun. Chișinău și Ministerul Finanțelor în beneficiul lui Hitov Fiodor născut în anul 1978, suma de 3 775 750 lei, ceea ce constituie 25% din avere (vol. II, f.d.199-202).

Prin cererea suplimentară din 17 decembrie 2013, Carașca Alexei, Carașca Vladimir și Karashka Victor au solicitat recunoașterea lor în calitate de moștenitori legali și încasarea din contul Ministerului Finanțelor a sumei de 5 030 335 lei pentru fiecare (vol. III, f.d.9).

Prin cererea suplimentară din 18 decembrie 2013, Hitov Constantin Fiodor, Hitov Ivan Fiodor și Hitov Nicolai Fiodor au depus cerere suplimentară prin care au solicitat repunerea în termenul de prescripție, obligarea Consiliului municipal Chișinău și a Consiliului comunal Băcioi de a le restitui 166 ha de pământ. Încasarea în mod solidar din contul Consiliului municipal Chișinău și Ministerul Finanțelor a sumei de 15 091 600 lei, ceea ce constituie valoarea hotelului amplasat în or. Chișinău, str. Armenească, 53 și a casei de locuit din str. Gh. Ureche, 2 și a compensației pentru averea mobilă și inventarul agricol în sumă de 1 957 760 lei (vol. III, f.d.11-13).

Prin cererea de concretizare din 29 mai 2015, Hitov Teodor, Hitov Constantin Fiodor, Hitov Ivan Fiodor și Hitov Nicolai Fiodor au indicat că, obiectul acțiunii în prezenta cauză este repararea prejudiciului material și moral cauzat membrilor familiei Hitov Ștefan născut în anul 1879, Hitov Ivan născut în anul 1885 și Hitov Constantin născut în anul 1887, în perioada represiunilor politice din anii 1940-1941.

La 13 iunie 1941, toți membrii familiei Hitov au fost deportați în Siberia, unde fiind supuși muncii forțate și tratamentului degradant, au decedat.

Aceste circumstanțele se confirmă prin certificatele de reabilitare anexate la materialele cauzei. Concomitent cu deportarea, întreaga avere patrimonială a familiei Hitov, constituită din bunuri imobile și mobile a fost confiscată, naționalizată sau dispărută fără urmă.

Potrivit certificatului eliberat de Arhiva Națională nr. 793-795 din 11 aprilie 2006, s-a confirmat faptul că la momentul deportării, conform actului de inventarie din 30 august 1941, în comuna Bubuieci Hitov Ștefan dispunea cu drept de proprietate privată 57,5 ha teren arabil, din care 25 ha erau semănate cu grâu, 10 ha cu porumb, 3 ha cu floarea soarelui și 1,54 ha - cu cartofi.

Hitov Ivan dispunea cu drept de proprietate privată 45 ha teren arabil, din care 4 ha era semănat cu grâu, 6.5 ha cu porumb, 13,5 ha cu floarea soarelui, 5 ha cu cartofi, 5 ha cu mîntă, 3 ha cu orz și 2 ha cu ovăz.

Hitov Constantin dispunea cu drept de proprietate privată 54 ha teren arabil, din care 12 ha era semănat cu grâu, 11 ha cu hrișcă, 18 ha cu porumb, 1 ha cu floarea soarelui, 8 ha cu ovăz, 4 ha de floră, 1 ha cu viță de vie, precum și ½ din casa de locuit și inventar agricol.

Întreaga proprietate privată a fost înstrăinată de notarul public al comunei Bubuieci la data de 30 august 1941, conform ordinului Consiliului sătesc Lăpușna nr.59/941 și transmisă în comuna Bubuieci, iar o parte a fost risipită.

Ca rezultat, în comuna Bubuieci a rămas proprietatea privată ce aparținea familiei și anume 156 ha de teren arabil, 10 ha cu viță de vie, hambare, depozite, construcții pentru animale și inventar agricol.

Confirmare a faptului că proprietatea în cauză aparține familiei Hitov, este actul de inventariere din 11 septembrie 1928.

De asemenea, potrivit Certificatului Arhivei Naționale a Republicii Moldova nr.794 din 11 aprilie 2006 se confirmă că Hitov Ștefan deținea cu titlu de proprietate Hotelul „Comerciscaia” amplasat pe str. Armenească, 53, ce a fost naționalizată în perioada anilor 1940-1941 și ocupat de restaurante și centre de alimentație publică. Această clădire dispunea de 36 camere.

Hotelul a fost naționalizat, iar la 15 februarie 1946 a fost inclus în lista construcțiilor naționalizate a or. Chișinău.

Potrivit Monitorului municipal Chișinău, nr. 6 din 15 martie 1940 se confirmă faptul că, frații Hitov Constantin și Ivan, dispuneau cu drept de proprietate privată de casa de locuit situată pe str. Ureche,2, care în trecut se numea str. Voznesenkaia.

Această circumstanță se mai confirmă și prin Certificatul de Arhivă nr. 793-795 din 11 aprilie 2006, precum și prin lista construcțiilor naționalizate din or. Chișinău din 15 februarie 1946, având denumirea clădire cu un etaj din piatră, cu suprafața de 2134 m³. Construcția în cauză a fost demolată în legătură cu crearea magistralei rutiere.

Conform certificatului organului cadastral de stat nr.11-419/09 din 18 februarie 2009, a fost determinat prețul construcțiilor ilegal confiscate. Astfel, construcția de

pe str. Armenească, 53 din or. Chișinău, a fost estimată la suma de 9 105 227 lei, iar construcția de pe str. Ureche, 2, la prețul de 5 985 779 lei, în total suma de 15 091 006 lei.

Concomitent indică că, construcțiile confiscate ilegal se aflau pe un teren cu suprafața totală de 3 697 m². Prețul unui hectar de teren în or. Chișinău este de până la 20 000 euro, motiv din care consideră că, valoarea acestui teren, potrivit prețului de piață în or. Chișinău, este de 9 990 000 lei.

De asemenea, în proprietatea privată a familiei se aflau bunuri mobile și inventar agricol care a fost estimat conform prețului de piață din anul 2006 la suma de 1 957 760 lei.

În ce privește compensarea patrimoniului dispărut (inventar agricol, animale domestice, păsări, și alte construcții accesorii) pe teritoriul comunei Bubuieci, consideră rezonabil a fi încasată suma de 1 957 760 lei.

Pentru deportarea și manifestarea tratamentului inuman și degradant a membrilor familiei, solicită repararea prejudiciului moral pe care îl estimează la suma de 3 000 000 lei.

Mai indică că, la data de 20 decembrie 2008 a fost încheiată tranzacție de împăcare dintre moștenitorii legali ai succesiunii familiei Hitov.

La momentul tranzacției de împăcare, a rămas doar moștenitoarea de prima clasă Hitov Lilia și Carașca Ala, care au înaintat cererea de chemare în judecată. Carașca Ala a decedat în anul 2012.

Potrivit pct. 3 al tranzacției, a fost determinat quantumul prejudiciului moral și material cauzat familiei Hitov, pentru fiecare membru.

Astfel, pentru Carașca Ala Constantin născută în 1928, i-a revenit 25%. Însă a decedat în anul 2012, succesori fiind Carașca Vladimir, Carașca Victor și Carașca Alexei. Pentru Hitov Constantin Fiodor născut în anul 1949, Hitov Ivan Fiodor născut în anul 1950, Hitov Nicolai Fiodor născut în anul 1952, Hitov Teodor născut în anul 1978, Suicimezova Nelia Nicolae născută în anul 1960 și Plamadeala Ala Nicolae născută în anul 1960, a revenit a câte 12,5% pentru fiecare.

Întocmirea și semnarea tranzacției de împăcare din 20 decembrie 2008, a fost autentificată notarial la 20 august 2014 de către notarul public Buga Georgeta, sub nr. de înregistrare 3981.

Însă, dat fiind faptul că instanța de judecată a respins tranzacția de împăcare încheiată între membrii familiei Hitov din motiv că Carașca Ala Constantin și Suicimezova Vera au decedat, iar succesorii acestora nu au recunoscut tranzacția și au solicitat majorarea cotei lor părți, au fost nevoiți de a înainta prezenta cerere suplimentară de concretizare a pretențiilor.

Solicită Hitov Teodor, Hitov Constantin Fiodor, Hitov Ivan Fiodor și Hitov Nicolai Fiodor admiterea succesiunii lor în drepturile procedurale a persoanelor intervenite în proces după decesul lui Hitov Fiodor și Hitova Lilia. Obligarea Consiliului municipal Chișinău și Consiliul comunei Băcioi de a restitui 166 ha de

teren sau contravaloarea în sumă de 3 320 000 lei. Încasarea din contul Consiliului municipal Chișinău și Ministerul Finanțelor contravaloarea hotelului și casei de locuit din or. Chișinău, str. Armenească, 53 și str. G. Ureche, 2, estimate la suma de 19 091 006 lei, încasarea prejudiciului material prin pierderea inventarului agricol și animale domestice estimat la suma de 1 957 760 lei și încasarea prețului terenului pe care au fost amplasate casa de locuit și hotelul în mărime de 9 990 000 lei. Încasarea din contul Ministerului Finanțelor a prejudiciului moral în sumă de 3 000 000 lei. Totodată au solicitat repartizarea prejudiciului material și moral cauzat familiei Hitov între moștenitorii legali potrivit cotei-părți ce-i revine fiecăruia și anume lui Hitov Constantin Fiodor – 8,33%, lui Hitov Ivan Fiodor – 8,33%, Hitov Nicolai Fiodor – 8,33% și lui Hitov Teodor – 25 % (vol. III, f.d.110-115).

Prin hotărârea Judecătorei Râșcani, mun. Chișinău din 07 octombrie 2015, a fost respinsă ca nefondată acțiunea înaintată de reclamanta Lilia Hitov, succesor în drepturi Hitov Teodor și de către reclamanta Ala Carașca, succesori Carașca Alexei, Karashka Viktor și Carașca Vladimir. A fost respinsă cererea de chemare în judecată a intervenienților accesorii Hitov Constantin, Hitov Ion, Hitov Nicolai, Hitov Fiodor, Plamadeală (Suicimezova) Ala, Suicimezova Nelea și a fost respinsă cererea concretizată a reclamantului Hitov Teodor și a intervenienților principali Hitov Constantin, Hitov Ivan, Hitov Nicolai.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 06 iulie 2016, au fost admise apelurile declarate de către reprezentantul apelanților Hitov Constantin, Hitov Ivan, Hitov Nicolai, Hitov Teodor, avocatul Ursu Petru și de către reprezentantul apelanților Carașca Alexei, Carașca Vladimir, Karashka Victor, avocatul Posturusu Nicolae. S-a casat hotărârea Judecătorei Râșcani, mun. Chișinău din 07 octombrie 2015 cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care, s-a încasat de la Consiliul mun. Chișinău prin intermediul Ministerului Finanțelor echivalentul bănesc al casei individuale naționalizate din or. Chișinău, str. Gh. Ureche, 2, în valoare de 5 985 779 lei; hotelul naționalizat din mun. Chișinău, str. Armenească, 53, în valoare de 9 105 227 lei și a bunurilor imobile, inventar în sumă de 15 283 lei, proporțional pentru succesorii Liliei Hitov – Carașca Ala, Carașca Vladimir, Karashka Victor, Carașca Alexei, Hitov Constantin, Hitov Ivan și Hitov Nicolai, a câte 8,333% ce constituie suma de 1 258 857 lei pentru fiecare; și pentru succesorii Verei Hitov – Suicimezova Nelea și Plămădeală Ala a câte 12,5% ce constituie suma 1 888 286 lei, pentru fiecare; și pentru succesorul testamentar al Liliei Hitov – Tudor Hitov 25% ce constituie suma de 3 776 930 lei. A fost dispusă încasarea de la Consiliul mun. Chișinău prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Hitov Ivan cheltuielile pentru efectuarea expertizei în sumă de 1 440 lei. În rest acțiunea a fost respinsă.

Invocând ilegalitatea deciziei instanței de apel, la data de 29 septembrie 2016, reprezentantul recurenților Carașca Alexei, Karasha Victor și Carașca Vladimir, avocatul Posturusu Nicolae a depus cerere de recurs, solicitând admiterea recursului,

casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 06 iulie 2016, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea recurenților să fie admisă integral.

În motivarea recursului a indicat că, instanța de apel a neglijat prevederile art. II din Legea nr. 186 pentru modificarea și completarea Legii nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992, privind reabilitarea victimelor represiunilor politice și ulterior reabilitați, în privința cărora, la data intrării în vigoare a prezentei legi, a expirat termenul de prescripție pentru depunerea cererii de restituire a bunurilor de care au fost deposedați, se pot adresa comisiilor speciale cu cererile respective în termen de un an la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Legea nr. 186 din 29 iunie 2006, a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 126-130/601 din 11 august 2006, respectiv, reclamanții Hitov Constantin, Hitov Ion, Hitov Nicolai, Hitov Fiodor, Plămădeală Ala și Suicimezova Nelea urmau să se adreseze cu cerere de restituire a bunurilor de care au fost deposedați, în termen de un an de la data intrării în vigoare a prezentei legi, adică până la 11 august 2007, însă cererea de chemare în judecată a fost depusă în anul 2013, astfel, nu au respectat prevederile legii fiind omis termenul de prescripție. Totodată, la cererea de repunere în termen nu au fost anexate careva probe care ar justifica faptul omiterii termenului de prescripție, iar instanța de apel ilegal a admis pretențiile acestora, fără a examina și a se expune asupra aspectului tardiv al cerințelor înaintate.

Instanța de apel neîntemeiat a respins pretențiile privind încasarea prejudiciului moral în mărime de 3 000 000 lei, deoarece în această privința nu s-a expus asupra acestei pretenții, ceea ce denotă că nu au fost elucidate toate circumstanțele importante pentru soluționarea justă a cauzei.

La 21 septembrie 2016, Consiliul municipal Chișinău a depus cerere de recurs prin intermediul oficiului poștal, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea cererii de recurs a indicat că, deși reclamanții nu au prezentat instanței motive întemeiate, probe prin care să dovedească imposibilitatea înaintării în termen a acțiunii, instanța de apel a omis să se expună în acest sens, ignorând decizia Curții de Apel Chișinău din 08 februarie 2011, prin care a fost dispusă rejudecarea cauzei, în care s-a indicat că prin decizia Consiliului mun. Chișinău din 23 septembrie 1994, prin care Alei Carașca s-a restituit plata pentru averea confiscată. La caz cererea de chemare în judecată a fost înregistrată la 29 septembrie 2003 peste un termen de 5 ani și 6 luni. La fel nu au fost prezentate actele ce atestă confiscarea averii în sensul Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice. Nici unul din reclamanți nu au prezentat certificate de moștenitor care să le confere dreptul de a pretinde achitarea compensației pentru averea ce a aparținut lui Hitov Constantin și Vasilisa, Hitov Ion sau a lui Hitov Ștefan.

La 24 septembrie 2016, Ministerul Finanțelor a depus cerere de recurs prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 06 iulie

2016 cu menținerea hotărârii Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău din 07 octombrie 2015.

În motivarea recursului a indicat că, decizia instanței de apel este ilegală pe motiv că reclamanții nu au anexat la materialele cauzei careva probe ce ar justifica omiterea termenului de prescripție la depunerea cererii de chemare în judecată.

La 13 decembrie 2016, Hitov Constantin, Hitov Ivan, Hitov Nicolai și Hitov Teodor au depus cerere de recurs prin care au solicitat admiterea recursului și repartizarea compensației ce revine Liliei Hitov și Fiodora Hitov în proporții egale a câte 12,5% lui Hitov Constantin, Hitov Ivan, Hitov Nicolai și Hitov Teodor care sunt succesori în drept.

Examinând cererile de recurs în raport cu materialele cauzei, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție indică următoarele.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din actele cauzei se constată că decizia motivată a Curții de Apel Chișinău din 06 iulie 2016 a fost expediată în adresa părților la proces la data de 15 iulie 2016, însă, la materialele cauzei lipsesc careva acte confirmative privind recepționarea acesteia (vol. IV, f.d.96).

Astfel, instanța de recurs constată că cererile de recurs declarate de avocatul Nicolae Posturusu în interesele lui Carașca Alexei, Karashka Victor, Carașca Vladimir, de Consiliul municipal Chișinău, de Ministerul Finanțelor și de către Hitov Constantin, Hitov Ivan, Hitov Nicolai și Hitov Teodor au fost depuse în interiorul termenului de două luni.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 22 noiembrie 2016, 15 decembrie 2016 și 19 decembrie 2016, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa părților la proces copia cererilor de recurs cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

Examinând cererile de recurs în raport cu materialele cauzei Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează următoarele.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 22 martie 2017, recursurile declarate de avocatul Nicolae Posturusu în interesele lui Carașca Alexei, Karashka Victor, Carașca Vladimir, de Consiliul municipal Chișinău, de Ministerul Finanțelor și de către Hitov Constantin, Hitov Ivan, Hitov Nicolai și Hitov Teodor împotriva

deciziei Curții de Apel Chișinău din 06 iulie 2016 s-au considerat admisibile fiind transmise pentru a fi examinate în fond.

În conformitate cu art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului, iar conform art. 444 din același cod, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Conform art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Studiind materialele dosarului în raport cu temeiurile invocate în cererile de recurs, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursurile declarate de avocatul Nicolae Posturusu în interesele lui Carașca Alexei, Karashka Victor, Carașca Vladimir, de Consiliul municipal Chișinău, de Ministerul Finanțelor și de către Hitov Constantin, Hitov Ivan, Hitov Nicolai și Hitov Teodor, de a casa decizia Curții de Apel Chișinău din 06 iulie 2016 cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Potrivit art. 241 alin. (1) și alin. (5) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărârea în numele legii. În motivare se indică circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

În conformitate cu art. 373 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

După cum urmează din actele cauzei, prin decizia Curții de Apel Chișinău 08 februarie 2011, s-a casat hotărârea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 29 aprilie 2010, cauza fiind remisă la rejudecare, deoarece instanța de fond a dispus examinarea cauzei fără a se expune asupra expirării termenului de prescripție, fapt prin care au fost încălcate normele de drept procedural.

La rejudecarea cauzei, prin hotărârea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 07 octombrie 2015, a fost respinsă ca nefondată acțiunea înaintată de reclamanta Lilia Hitov, succesor în drepturi Hitov Teodor și de către reclamanta Ala Carașca, succesorii Carașca Alexei, Karashka Viktor și Carașca Vladimir. A fost respinsă cererea lui Hitov Constantin, Hitov Ion, Hitov Nicolai, Hitov Fiodor, Plamadeală (Suicimezova) Ala, Suicimezova Nelea și a fost respinsă cererea concretizată a reclamantului Hitov Teodor și a intervenienților principali Hitov Constantin, Hitov Ivan și Hitov Nicolai.

Această hotărâre a fost contestată cu apel de Carașca Alexei, Karashka Victor și Carașca Vladimir prin intermediul avocatului Posturusu Nicolae (vol. IV, f.d.6-15). Totodată, hotărârea a fost contestată cu apel și de către Hitov Constantin, Hitov Ivan, Hitov Nicolai și Hitov Teodor prin intermediul avocatului Petru Ursu (vol. IV, f.d.17-21).

Astfel, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează că, la examinarea cauzei în ordine de apel, instanța de apel a depășit limitele judecării apelului deoarece a dispus admiterea acțiunii în privința Nelei Suicimezova și Plămădeală Ala, care nu au contestat cu apel hotărârea instanței de fond.

Plus la aceasta, potrivit certificatului de deces, Carașca Ala a decedat la 18 aprilie 2012. Însă, instanța de apel prin decizia sa din 06 iulie 2016 a dispus încasarea compensației în beneficiul Alei Carașca din contul Consiliului municipal Chișinău prin intermediul Ministerului Finanțelor în mărime de 1 258 857 lei. Astfel, instanța de apel a dispus atribuirea compensației în favoarea Alei Carașca care a decedat încă în anul 2012 (vol. II, f.d.174).

Totodată, ne-cătând la faptul că prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 21 septembrie 2016 a fost dispusă corectarea greșelilor admise în textul deciziei Curții de Apel Chișinău din 06 iulie 2016, instanța de recurs a stabilit divergențe la compensația calculată pentru bunurile naționalizate.

În acest sens instanța de recurs menționează că, instanța de apel în dispozitivul deciziei a indicat valoarea pentru casa individuală naționalizată din or. Chișinău, str. G. Ureche, 2, la suma de 5 985 779 lei, valoarea pentru hotelul naționalizat din mun. Chișinău, str. Armenească, 53, suma de 9 105 227 lei iar valoarea bunurilor mobile, inventar, la suma de 15 283 lei. În total suma de 15 106 289 lei.

În același dispozitiv instanța de apel a decis repartizarea acestei sume de 15 106 289 lei în felul următor. Pentru:succesorii Liliei Hitov în număr de 7 persoane a câte 1 258 857 lei – Carașca Ala care este decedată, Carașca Vladimir, Karashka

Victor, Carașca Alexei, Hitov Constantin, Hitov Ivan și Hitov Nicolai. Pentru succesorii Verei Hitov – Suicimezova Nelea și Plămădeală Ala a câte 1 888 286 le. Pentru succesorul testamentar a Liliei Hitov – Hitov Tudor suma de 3 776 930 lei.

Din cele menționate nu este clar modalitatea prin care instanța de apel a dispus repartizarea compensației pentru bunurile naționalizate în sumă totală de 16 365 501 lei, sumă care este mai mare decât valoarea bunurilor stabilită în mărime totală de 15 106 289 lei.

Plus la aceasta, instanța de apel a admis cererea intervenienților principali Hitov Constantin, Hitov Ion, Hitov Nicolai, Hitov Fiodor, Plămădeală Ala și Suicimezova Nelea depusă în anul 2013 prin care au solicitat încasarea compensației pentru averea confiscată ilegal, fără a se expune în privința termenului de adresare în judecată (vol. III, f.d.11-13).

Reieșind din prevederile art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție mai menționează că, instanța de apel a dispus admiterea parțială a pretențiilor reclamantilor fără a constata și elucida circumstanțele importante ale cauzei și anume nu a verificat dacă reclamantii au respectat termenul de adresare în instanța de judecată.

Or, potrivit deciziei Primăriei mun. Chișinău din 23 septembrie 1994, Carașca Ala Constantin a fost repusă în drepturi cu plata compensației pentru averea confiscată persoanelor supuse represiunilor politice (vol. I, f.d.215-217). Însă, cererea de chemare în judecată a fost depusă abia în anul 2003.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să verifice respectarea termenului de adresare în instanță a tuturor reclamantilor.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că decizia instanței de apel pronunțată în prezenta cauză nu satisface standardele procedurale ale legalității și temeiniciei unui act judecătoresc, omisiune care nu poate fi corectată de către instanța de recurs la examinarea pricinii în ordine de recurs, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursurile declarate de către Nicolae Posturusu în interesele lui Carașca Alexei, Karashka Victor, Carașca Vladimir, de Consiliul municipal Chișinău, de Ministerul Finanțelor și de către Hitov Constantin, Hitov Ivan, Hitov Nicolai și Hitov Teodor, a casa integral decizia Curții de Apel Chișinău din 06 iulie 2016, cu remiterea pricinii spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând pricina, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admit recursurile declarate de Nicolae Posturusu în interesele lui Carașca Alexei, Karashka Victor, Carașca Vladimir, de Consiliul municipal Chișinău, de Ministerul Finanțelor și de către Hitov Constantin, Hitov Ivan, Hitov Nicolai și Hitov Teodor.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 06 iulie 2016, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de către Hitov Lilia – succesorul testamentar Hitov Teodor și Carașca Ala, succesori Carașca Alexei, Karashka Victor și Carașca Vladimir împotriva Consiliului municipal Chișinău și Ministerul Finanțelor, privind încasarea compensației pentru averea confiscată și încasarea prejudiciului moral cauzat prin represiune, cererea de chemare în judecată a intervenienților Hitov Constantin, Hitov Ion, Hitov Nicolai, Hitov Fiodor, Plamadeală Ala și Suicimezova Nelea împotriva Consiliului municipal Chișinău, Primăria comunei Bubuieci și Ministerul Finanțelor, privind restituirea terenului, încasarea compensației pentru averea confiscată și încasarea prejudiciului moral cauzat prin represiune, repartizarea cunatumului prejudiciului material și moral adjudecat, cu remiterea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,

Judecătorul:

Tatiana Vieru

Judecătorii:

Svetlana Filincova

Oleg Sternioală

Mariana Pitic

Nicolae Craiu